

УДК 378:37.177.80

DOI 10.32755/sjeducation.2024.02.220

ЕСТЕТИЗАЦІЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Толочко Світлана Вікторівна, доктор педагогічних наук,
професор, головний науковий співробітник лабораторії
позашкільної освіти,

*Інститут проблем виховання Національної академії
педагогічних наук України*

(04060, Україна, м. Київ, вул. М. Берлінського,)

e-mail: svitlana-tsv@ukr.net)

ORCID: 0000-0002-9262-2311

Scopus-Author: 57457322600

***Метою розвідки** є вивчення й аналіз можливостей і перспектив естетизації освітньо-виховного процесу в закладах вищої освіти. Для досягнення мети поставлено кілька завдань: проаналізувати особливості емоційно-оцінних, загальнокультурних, особистісно-вольових якостей студента; розглянути категорійно-термінологічний апарат дослідження; розробити методичні засади естетизації освітньо-виховного процесу в закладах вищої освіти.*

*Під час наукового пошуку застосовано **комплекс методів**: бібліографічний, аналізу й синтезу задля вивчення психолого-педагогічної літератури (теоретичні). Використано монографічний метод для логічного викладу отриманих результатів.*

***Результати.** Установлено, що естетизація освітньо-виховного процесу в закладах вищої освіти є важливим аспектом, що забезпечує комплексний розвиток студентів, формування їхнього творчого потенціалу й естетичної компетентності. Визначено роль естетичних принципів, які сприяють не лише поглибленому розумінню культурних явищ, а й розвиткові соціальних і комунікативних навичок. Доведено, що естетизація освітнього середовища містить інтеграцію художніх практик, культурних і мистецьких заходів, що збагачує академічний досвід студентів і підвищує їхню мотивацію до навчання. Проаналізовано важливість естетичної компетентності, яка охоплює здатність студентів до сприйняття й оцінювання естетичних цінностей, а також їхню участь у культурних проєктах і творчих ініціативах. Установлено, що естетична соціальна діяльність студентів допомагає їм краще інтегруватися в громадське середовище, розвиває креативність і критичне мислення. Наголошено, що успішна реалізація естетизації освітньо-виховного процесу вимагає комплексного підходу включно з адаптацією навчальних планів, активною участю викладачів та врахуванням культурних і соціальних факторів.*

***Висновки.** Важливо, щоб освітнє середовище було естетично оформлене, що позитивно вплине на мотивацію студентів та сприятиме їхньому*

всєбічному розвитку. Закцентовано, що естетичні підходи в освіті створюють гармонійне середовище для навчання, що відповідає сучасним вимогам і викликам.

Перспективи подальших досліджень можуть містити моделювання структурно-логічної схеми естетизації освітньо-виховного процесу в закладах вищої освіти.

Ключові слова: естетичне виховання, естетична компетентність, естетична культура, заклад вищої освіти, студент, викладач.

AESTHETIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

Tolochko Svitlana, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
chief researcher of the laboratory of extracurricular education,

Institute of Problems on Education of the NAES of Ukraine,

(9 M. Berlinsky Street, Kyiv, 04060, Ukraine

e-mail: svitlana-tsv@ukr.net)

ORCID: 0000-0002-9262-2311

Scopus-Author: 57457322600

The aim of the study is to study and analyse the possibilities and prospects of aestheticizing the educational process in higher education institutions. In order to achieve this goal, several tasks were set: to analyse the peculiarities of the emotional and evaluative, general cultural, personal and volitional qualities of the student; to consider the categorical and terminological apparatus of the study; to develop methodological bases for the aestheticization of the educational process in higher education institutions.

In the course of the scientific research, a series of methods were used: bibliographic, analytical and synthesis to study the psychological and pedagogical (theoretical) literature. The monographic method was used for the logical presentation of the results. Results. The aestheticization of the educational process in higher education institutions is a crucial aspect that ensures the comprehensive development of students, the formation of their creative potential and aesthetic competence. The role of aesthetic principles, which contribute not only to a deeper understanding of cultural phenomena but also to the development of social and communicative skills, is established. The aestheticization of the educational environment includes the integration of artistic practices, cultural and artistic events that enrich the academic experience of students and increase their motivation to learn.

The importance of aesthetic competence is analysed, which includes the ability of students to perceive and evaluate aesthetic values, as well as their participation in cultural projects and creative initiatives. It is found that students' aesthetic social activities help them to integrate better into the social environment, developing creativity and critical thinking.

It is emphasised that the successful implementation of the aestheticization of the educational process requires an integrated approach, including the

adaptation of curricula, the active participation of teachers and students, and the involvement of parents.

Key words: *aesthetic education, aesthetic competence, aesthetic culture, institution of higher education, student, teacher.*

Постановка проблеми. Естетизація освітньо-виховного процесу в закладах вищої освіти є актуальною науково-педагогічною проблемою, що знаходиться на перетині педагогіки, естетики, філософії та психології. Сучасний світ вимагає інтеграції естетичних компонентів у систему освіти, оскільки розвиток креативності, критичного мислення та здатності до самоусвідомлення є невід'ємною складовою підготовки висококваліфікованих фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми необхідності естетизації освітньо-виховного процесу в закладах вищої освіти певною мірою розроблені українськими вченими. Естетизація освіти полягає у формуванні в студентів здатності до сприйняття краси та гармонії в різних аспектах життя включно з майбутньою професійною діяльністю, що є критично важливим у підготовці фахівців для сучасного ринку праці. Учений І. Зязюн у статті «Естетика і етика педагогічної дії» [5] досліджує взаємозв'язок між естетичними та етичними аспектами педагогічної діяльності, особливо в контексті сучасних освітніх інновацій. У книзі «Соціокультурне проектування естетичного досвіду» [6] автор описує методи соціокультурного проектування, які впливають на естетичний досвід педагога, акцентуючи увагу на важливості естетичних аспектів у професійній діяльності.

Науковець В. Бех [8] зазначає, що інтеграція естетичних компонентів сприяє розвитку особистості, формуванню моральних і етичних засад, що забезпечує більш усвідомлене й гармонійне залучення випускників у соціокультурні контексти. Окрім того, аналізує роль особистості в умовах глобалізації, зокрема, в аспекті впливу планетарних тенденцій на індивідуальний розвиток і освітні процеси.

Аналогічну думку висловлює вчений В. Кремень [7], який наголошує на необхідності комплексного підходу до виховання гармонійно розвиненої особистості, розглядає інноваційний

аспект творчої діяльності в освіті та його значення для розвитку обдарованих особистостей.

Як зазначає В. Андрущенко [14], поглиблений аналіз філософських засад освітнього процесу включно з аспектами естетичного виховання сприяє розвитку креативності, що є одним із ключових елементів модернізації освітнього процесу у вищій школі.

У статті В. Бутенка «Художньо-естетична освіта молоді та шляхи її модернізації» [1] розглядаються основні проблеми і тенденції розвитку художньо-естетичної освіти. Автор наголошує на необхідності модернізації освітніх програм і методик з метою забезпечення високої якості художньо-естетичної освіти молоді. У навчальному посібнику Г. Васяновича [2] «Педагогічна естетика» надається комплексний огляд теоретичних і практичних аспектів педагогічної естетики. Книга охоплює як класичні підходи, так і сучасні тенденції включно з прикладами з практики. У навчальному посібнику «Естетика» під редакцією М. Колеснікова та ін. [4] аналізуються основні теоретичні концепції естетики. Видання є корисним джерелом для розуміння основ естетичного виховання та його впливу на освітній процес.

Отич О. у статті «Мистецька освіта як складова системи неперервної професійної освіти» [9] досліджує місце мистецької освіти в системі неперервної професійної освіти, підкреслюючи її роль у фаховому розвитку.

Колективна монографія під редакцією Г. Пономарьової та інших [3] розглядає аспекти виховання еліти української нації. Видання містить розділи про роль естетичного виховання у формуванні національної ідентичності та культурних цінностей. Монографія А. Семенової [11] «Ціннісний вимір досвіду суб'єктів педагогічної дії» досліджує ціннісний аспект педагогічної діяльності і його вплив на формування професійних компетенцій.

На думку українського дослідника В. Томашевського [13], гармонійне освітнє середовище стимулює розвиток емоційної сфери студента, його почуття прекрасного, що впливає на внутрішній світ особистості, акцентує значення естетичного навчання в закладах вищої освіти. Використання інтерактивних методів, таких як проєктні форми навчання, візуальні і мисте-

цькі практики, розвивають здатність до критичного аналізу та творчої самореалізації. Студенти повинні не лише споживати знання, а й активно створювати нові ідеї, формуючи естетичні підходи щодо виконання професійних завдань.

У дисертаційному дослідженні А. Чихурського [15] розглянуто естетизацію навчально-виховного процесу в загально-освітніх школах-інтернатах, оцінюючи її вплив на навчальні й виховні результати.

Мета статті полягає в аналізі можливостей і перспектив естетизації освітньо-виховного процесу в закладах вищої освіти.

Для досягнення цієї мети нами поставлено кілька завдань:

- проаналізувати особливості емоційно-оцінних, загально-культурних, особистісно-вольових якостей студента;
- розглянути категорійно-термінологічний апарат дослідження;
- розробити методичні засади естетизації освітньо-виховного процесу в закладах вищої освіти.

Методологія дослідження. Під час наукового пошуку застосовано комплекс методів: бібліографічний, аналізу й синтезу задля вивчення психолого-педагогічної літератури (теоретичні). Використано монографічний метод для логічного викладу отриманих результатів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Рекомендації Європейського Парламенту і Ради ЄС (2006) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» визначають «вісім основних компетенцій: спілкування рідною мовою; спілкування іноземними мовами; знання математики та загальні знання у сфері науки і техніки; навички роботи з цифровими носіями; навчання заради здобуття знань; соціальні та громадянські навички; ініціативність та практичність; *обізнаність та самовираження у сфері культури*» [10].

Обізнаність у сфері культури та вміння творчо самовиражатися є важливими аспектами сучасного життя, що мають здатність виражати ідеї, досвід та емоції через різні культурні форми, зокрема музику, сценічне мистецтво, літературу й живопис. Ця компетенція охоплює знання про місцевий, національний і європейський культурний спадок, а також його значення в глобальному контексті.

Обізнаність у сфері культури передбачає не лише знання видатних культурних досягнень, а й розуміння сучасних тенденцій. Важливо бути обізнаним з культурним і мовним різноманіттям Європи й інших регіонів світу, а також усвідомлювати значення збереження цього різноманіття і роль естетики в повсякденному житті.

До цієї компетенції входять такі навички, як оцінка і насолода від мистецьких творів і вистав, а також здатність виражати себе через різноманітні медіа, використовуючи власні природжені здібності. Важливо також вміти поєднувати свої творчі й експресивні погляди з думками інших, а також визначати соціальні та економічні можливості в культурній сфері.

Розвивати культурну обізнаність і творчі здібності слід через активне самовираження, яке може знайти застосування у професійній діяльності. Важливо розуміти й поважати різноманітні культурні вияви, а також підтримувати позитивне ставлення до мистецтва і культурного життя. Це забезпечить саморозвиток особистості та сприятиме її культурному збагаченню, а також допоможе у процесі самоосвіти та самовдосконалення.

Особливість емоційно-оцінних, загальнокультурних і особистісно-вольових компетентностей особистості здобувача освіти полягає в розвитку її естетичних основ, які є невід'ємною частиною знань та сприяють формуванню творчого сприйняття дійсності. Для цього важливо розвивати якість естетичного смаку, який визначає можливість особистості до саморозвитку, а також зміст естетичного ідеалу, що є вищим об'єктивним критерієм оцінки всього, що оточує людину. Естетичні почуття й емоції виникають як результат суб'єктивної реакції на об'єктивні елементи природної і соціальної реальності, оцінюючи їх відповідно до уявлень про красу.

Наявність таких здібностей, як інтуїція, творче мислення, уява і фантазія, є також важливими аспектами. Інтуїція передбачає високу увагу, чутливість і здатність до цілісного сприйняття предметів і явищ. Творче мислення містить оригінальність у розв'язанні проблем, семантичну гнучкість, що дозволяє бачити об'єкти з нових ракурсів, образну адаптивну гнучкість, яка дає можливість змінювати об'єкти відпо-

відно до потреб пізнання, та семантичну спонтанну гнучкість, що забезпечує генерування ідей у невизначених ситуаціях. Уява сприяє творчому пошуку та виконує естетичну функцію, адже процес творчості часто потребує натхнення й ризику. Фантазія ж є компонентом творчої діяльності, який створює нові образи на основі вже сприйнятого досвіду, де ситуації можуть не відповідати реальності, але збігаються з бажаннями особи.

До відповідних здатностей належать: спостереження за фактами і явищами життя, пояснення феномена естетичних цінностей та їхньої ролі в людській життєдіяльності, а також розуміння способів оволодіння досвідом, збереження та передача естетичної спадщини й основних цінностей. Важливо також творити власні естетичні продукти. Естетичний саморозвиток студента як особистості являє собою цілеспрямований процес, у якому особистість активно впливає на себе для вдосконалення моральних якостей, розвитку духовної сфери, активізації здібностей і формування необхідних для життєдіяльності й самореалізації знань, умінь і навичок.

Загальновідомо, що мистецтво є особливим видом духовно-практичного освоєння дійсності, що керується законами краси. Із цієї перспективи його функція полягає в емоційно-образному естетичному пізнанні та перетворенні світу і самих людей, формуванні естетичних смаків, здібностей і здатностей, що забезпечують можливість ціннісно орієнтуватися у світі, духовно зростати, розвивати творчий потенціал і прагнення до створення нового. Тож мистецтво сприяє соціалізації та розвитку соціально-творчої активності особи.

На жаль, пересічні люди часто не усвідомлюють важливості мистецтва в житті кожної людини, особливо молоді особи, яка ще не завершила формування своєї особистості. Як наукові дослідження, так і життєвий досвід підтверджують відсутність чіткого розуміння небезпеки неналежної етично-естетичної культури в закладах загальної середньої, вищої освіти і в суспільстві загалом. Ні розумовий, ні емоційний розвиток не можуть бути повноцінними без художньо-естетичної компоненти. Лише завдяки належному етично-естетичному розвитку суспільства можна реалізувати найважливішу фун-

кцію мистецтва – пробуджувати в людині творця, який бажає та може створювати згідно із законами краси.

Особливість мистецтва допомагає викладачам збагачуватися зразками світової культури: художньою літературою, музикою, живописом, графікою, скульптурою, хореографією, кінематографом, фотомистецтвом тощо. Викладач зі свого боку формує художньо-естетичну культуру студентів, використовуючи засоби мистецтва в навчально-виховному процесі.

Мистецтво виникає на основі певної картини світу й водночас сприяє її формуванню. Вона може бути загальнолюдською, що складається із всесвітньо відомих універсалів, або особистісною, але найстійкішою та найбагатшою за змістом є національна. Тому в освітньо-виховному процесі викладачі повинні виховувати в студентів інтерес до вітчизняної культури, народних традицій, обрядів і звичаїв, літературного й музичного фольклору.

Це сприяє формуванню естетичних уподобань студентів, їхньої компетентності, гордості за свій народ і любові до рідного краю. Ознайомлення з літературними творами, образотворчим мистецтвом, зразками декоративно-ужиткового мистецтва, народною піснею та українською музикою допомагає студентам пізнати особливості національного побуту, долучитися до спадщини попередніх поколінь і сучасників. Обізнаність із мистецтвом підготує студентів до сприйняття прекрасного в житті, формуватиме відчуття ритму, гармонії, кольору, позитивні моральні якості й почуття, сприятиме збереженню народних ремесел, звичаїв, традицій і розвитку творчих здібностей.

Тож естетичні якості, здібності та здатності студентів є обов'язковими елементами формування їхньої естетичної компетентності, а естетична культура є показником ступеня опанування естетичною культурою суспільства, що дозволяє оцінювати свою діяльність як творчу, сприяє освоєнню духовного багатства людства засобами мистецтва.

Зважаючи на вищезазначене та беручи до уваги здобутки як власні, так і інших науковців, виділимо основні категорії естетизації освітньо-виховного процесу в закладах вищої освіти з точки зору термінологічного представлення.

По-перше, *естетична культура* охоплює естетичну свідомість, що містить формування естетичного ставлення до дійсності, створення естетичного образу навколишнього світу, відтворення його в ідеалах, потребах, настановах, смаках, поглядах, категоріях і концепціях. Сюди також входить естетична діяльність, що охоплює естетичний досвід, який виявляється в знаннях, думках, уміннях, світогляді, ерудиції, а також у вміннях студента в різних сферах життя – від праці й побуту до спілкування і спорту. Крім того, естетичне ставлення до мистецтва та навчально-пізнавальної діяльності містить творчі дії, пов'язані з пізнанням і створенням естетичних цінностей в освітньому процесі.

По-друге, *естетична навчально-пізнавальна діяльність* містить естетичну спрямованість спілкування і управління, взаємодії між студентами і викладачами, а також дій, що передбачають розвиток уміння переживати й оцінювати емоційно-художні об'єкти, твори мистецтва з точки зору естетичного ідеалу. Важливим також є естетичне виконання навчальних ситуацій і завдань.

По-третє, *естетичне виховання* є процесом якісної зміни рівня естетичної культури об'єкта виховання чи то окремого студента, чи то викладача або навчальної групи, чи освітньої спільноти. Воно триває протягом усього життя та усуває суперечності між рівнем естетичної культури людства, суспільства, певної соціальної групи та володінням цією культурою окремою особистістю на різних етапах її життя. Засобами естетичного виховання є праця, природа, поведінка, побут, мистецтво і художня творчість, а також естетична освіта.

По-четверте, *естетична компетентність студента* – це здатність сприймати, оцінювати та створювати естетичні цінності, а також інтегрувати естетичні принципи в різні аспекти особистого і професійного життя на основі комплексу знань, умінь і навичок. Вона містить у собі як теоретичні знання про мистецтво й естетику, так і практичні навички, необхідні для творчого самовираження й оцінки культурних і художніх явищ.

Основні компоненти естетичної компетентності студента містять:

1. *Естетичне сприйняття*. Це здатність сприймати й розпізнавати естетичні якості в об'єктах і явищах, а також відчувати їхню красу та значення. Це також містить розуміння різних форм мистецтва і їхніх специфічних особливостей.

2. *Естетичне оцінювання*. Уміння аналізувати й оцінювати естетичні цінності, що виявляються в художніх творах, культурних явищах і повсякденних ситуаціях. Це містить критичний підхід до естетичних оцінок та розуміння естетичних стандартів і критеріїв.

3. *Естетичне самовираження*. Здатність виражати власні естетичні погляди й почуття через різні форми творчої діяльності, зокрема живопис, музику, літературу, театр тощо. Це містить уміння створювати естетично цінні продукти й висловлювати свої ідеї в художній формі.

4. *Естетичні знання*. Набір знань про історію мистецтв, теорію естетики, різні стилі і течії в мистецтві, а також знання про культурну спадщину і сучасні культурні тренди. Це допомагає студентам краще розуміти контекст естетичних явищ і їхнє значення в суспільстві.

5. *Естетичні навички*. Практичні вміння, що дозволяють застосовувати естетичні принципи в різних сферах діяльності включно з навчанням, професійною діяльністю і повсякденним життям. Це може бути навичка оформлення, використання кольору і форми, створення композицій тощо.

6. *Естетичний досвід*. Індивідуальний досвід взаємодії з естетичними явищами, який формує власні смаки та вподобання. Це містить участь у культурних заходах, практичну діяльність у сфері мистецтва і творчості.

Естетична компетентність є важливою для загального розвитку студента, оскільки вона сприяє формуванню естетичного смаку, розвиває креативність, уможливорює культурне збагачення та допомагає знайти естетичні аспекти в різних сферах життя. Вона також підтримує особистісний і професійний розвиток, забезпечуючи студентам можливість краще розуміти та реалізовувати свій творчий потенціал.

Естетизація освітньо-виховного процесу в закладах вищої освіти – це процес інтеграції естетичних елементів і принци-

пів у навчально-виховну діяльність, що спрямований на підвищення її якості й ефективності через активне впровадження естетичних аспектів у різні компоненти освітнього процесу. Основна мета естетизації – це створення сприятливого середовища для розвитку творчого потенціалу студентів, формування естетичних смаків, а також поліпшення загальної культурної і моральної атмосфери в закладі освіти.

Естетизація освітньо-виховного процесу передбачає низку напрямів діяльності. Розглянемо їх деталізовано.

1. *Інтеграція естетичних компонентів у навчальний контент.* Це містить використання естетичних підходів у навчальних програмах, курсах і матеріалах, що допомагає студентам сприймати й оцінювати навчальний контент через призму краси і творчості.

2. *Створення естетично привабливого навчального середовища.* Це може бути досягнуто через оформлення навчальних приміщень, використання естетично приємних навчальних ресурсів, оформлення візуальних і аудіовізуальних матеріалів, що позитивно впливають на сприйняття інформації та стимулюють творчий підхід до навчання.

3. *Розвиток естетичних якостей у студентів.* Введення естетичних завдань, проектів і діяльностей в освітньо-виховний процес, зокрема творчих робіт, виставок, культурних заходів, що сприяють розвиткові естетичного чуття і креативності в студентів.

4. *Упровадження естетичних методів у навчально-виховну діяльність.* Використання естетичних підходів у викладанні й вихованні містить застосування художніх форм і методів для підвищення зацікавленості та мотивації студентів.

5. *Формування позитивної культурної атмосфери.* Це досягається через організацію культурних і мистецьких заходів, які сприяють підвищенню культурного рівня студентів і їхньому естетичному вихованню.

6. *Стимулювання креативного самовираження.* Підтримка і заохочення студентів до участі у творчих проектах, конкурсах, виставках та інших формах самовираження, що допомагають реалізувати їхній творчий потенціал.

Естетизація освітньо-виховного процесу покликана не лише підвищити якість навчання, а й сприяти всебічному розвитку особистості студента, формувати в нього естетичні смаки, цінності і креативні здібності, що є важливими для його подальшого професійного й особистісного зростання.

Актуалізується *естетична соціальна діяльність студента* як громадянина України та активного учасника громадських ініціатив. У нашому дослідженні означений термін трактуватиметься як форма активності, яка спрямована на реалізацію естетичних і творчих потенціалів у соціальному контексті. Вона містить участь у діяльності, що має культурну, мистецьку або естетичну спрямованість, а також взаємодію з іншими людьми через призму естетичних і культурних інтересів. Цей вид діяльності сприяє розвитку естетичних якостей студента та його інтеграції в соціум через культурні й мистецькі практики.

Виокремимо основні аспекти естетичної соціальної діяльності студента.

1. *Творче спілкування.* Участь у діалогах і обговореннях на культурні та мистецькі теми, що дозволяє студентам висловлювати свої естетичні погляди, обмінюватися ідеями й досвідом, а також впливати на культурні процеси в соціальному середовищі.

2. *Участь у культурних заходах.* Активна участь у культурних подіях, таких як виставки, театральні постановки, музичні концерти, літературні читання та інші мистецькі події. Це сприяє розвитку естетичного смаку та розширює культурний світогляд.

3. *Організація і проведення культурних і мистецьких проєктів.* Ініціювання і реалізація власних або групових культурних проєктів, зокрема артпроєктів, культурних фестивалів, виставок студентських робіт. Це розвиває організаторські навички і здатність працювати в команді.

4. *Використання естетичних підходів у соціальному середовищі.* Застосування естетичних принципів у виконанні соціальних завдань, а саме: організації простору, декорування навчальних або громадських приміщень – підвищує естетичний рівень навколишнього середовища.

5. *Розвиток естетичного виховання.* Участь у виховних заходах забезпечує формування естетичних цінностей і смаків

у молодшого покоління або серед однолітків. Це може містити проведення майстер-класів, лекцій, тренінгів на культурній й мистецькій темі.

6. *Соціальна взаємодія через мистецтво.* Використання мистецтва як інструменту для соціального впливу, популяризації соціально важливих ідей і проблем, участь у кампаніях значно підвищують соціальну й культурну свідомість.

7. *Естетичний внесок у громадське життя.* Активна участь у діяльності сприяє культурному й мистецькому розвитку громади, зокрема через здійснення волонтерської роботи в культурних установах або організацію культурних подій для громадськості.

Естетична соціальна діяльність студента не лише дозволяє реалізувати та розвивати його творчий потенціал, а й сприяє соціалізації, культурному обміну й розвитку соціальних навичок. Вона допомагає формувати естетичні смаки і цінності, сприяє глибшому розумінню культурних та мистецьких процесів, а також створює умови для активної участі в культурному житті суспільства.

Висновки. Зважаючи на здійснений аналіз, доходимо висновку про значну роль естетизації освітньо-виховного процесу в закладах вищої освіти для забезпечення комплексного розвитку студентів і формування їхнього творчого потенціалу. Поглиблене впровадження естетичних принципів в освітньо-виховний процес і виховну діяльність збагачує академічну програму, сприяє всебічному розвитку особистості, яка здатна критично сприймати й оцінювати культурні явища.

По-перше, що слід зазначити, це те, що естетизація освітнього процесу допомагає формувати в студентів естетичну компетентність, яка містить як сприйняття й оцінювання естетичних цінностей, так і здатність до творчого самовираження. Цей процес містить використання естетичних підходів у навчанні, організацію культурних і мистецьких заходів, а також інтеграцію художніх практик у різні аспекти освітньої діяльності.

По-друге, естетизація освітнього процесу сприяє розвитку соціальних і комунікативних навичок студентів. Вона забезпечує краще інтегрування в соціальне середовище, розвиток їхньої здатності до критичного мислення та креативності,

що є важливими компонентами професійної підготовки. Студенти, які активно залучені в естетичну діяльність, мають змогу краще розуміти культурні й соціальні процеси, що відбуваються в суспільстві.

По-третє, естетичний підхід в освіті має важливе значення для формування позитивного ставлення до самої навчально-пізнавальної діяльності. Естетично оформлене освітнє середовище, інноваційні методи викладання, а також участь у культурних проєктах сприяють підвищенню мотивації студентів, їхньому творчому самовираженню й загальному задоволенню від навчання.

Успішна реалізація естетизації освітньо-виховного процесу вимагає комплексного підходу включно з адаптацією та використанням наявних можливостей навчальних планів і програм, активною участю викладачів у розвитку естетичних компонентів навчально-пізнавальної діяльності. Необхідно також враховувати вплив культурних і соціальних факторів на формування естетичних уподобань і компетенцій студентів.

Таким чином, естетизація освітнього процесу є важливим напрямом, що забезпечує паралельний розвиток професійних знань і навичок та водночас формування всебічно розвиненої особистості. Вона сприяє створенню гармонійного освітнього середовища, яке відповідає сучасним вимогам і викликам, що постають перед вищою освітою. Впровадження естетичних підходів в освіту є необхідною умовою для підготовки майбутніх фахівців, які володітимуть не лише професійними знаннями, а й культурною чутливістю, творчим мисленням і естетичним смаком.

Список використаних джерел

1. Бутенко В. Г. Художньо-естетична освіта молоді та шляхи її модернізації. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2005. № 2. С. 18–23.
2. Васянович Г. П. Педагогічна естетика : навч. посіб. Львів : Норма, 2021. 464 с.
3. Домінантні аспекти виховання еліти української нації : колективна монографія / авт.: Г. Ф. Пономарьова, А. А. Харківська, Л. О. Петриченко, О. О. Бабакіна та ін.. Харків : ФОП Панов А. М., 2021. 394 с.
4. Естетика : навч. посіб. / М. П. Колесніков, О. В. Колеснікова, В. О. Лозовой та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 208 с.

5. Зязюн І. А. Естетика і етика педагогічної дії. *Сучасні заклади освіти – 2013* : міжнар. виставка (м. Київ, 28 лют. – 2 берез. 2013). Київ, 2013. С. 26–27.

6. Зязюн І. А. Соціокультурне проектування естетичного досвіду. *Естетичний досвід вчителя*. Херсон, 1997. 23 с.

7. Кремень В. Г. Людина як суб'єкт творчої діяльності: інноваційний аспект. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2014. № 9–10. С. 6–10.

8. Особистість у вирі планетарного світу : монографія. Кн. 1 / за наук. ред. В. П. Беха ; редкол.: В. П. Бех (голова), Ю. В. Бех (заст. голови) [та ін.]. Київ : Інтерсервіс, 2019. 620 с.

9. Отич О. Мистецька освіта як складова система неперервної професійної освіти. *Професійна освіта: педагогіка і психологія* / за ред. І. Зязюна, Н. Ничкало, Т. Левицького. Київ, 2003. 170 с.

10. Про основні компетенції для навчання протягом усього життя : рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту і Ради (ЄС) від 18 грудня 2006 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_975 (дата звернення: 01.09.2024).

11. Семенова А. В. Ціннісний вимір досвіду суб'єктів педагогічної дії : монографія. Одеса : Бондаренко М. О., 2016. 436 с.

12. Толочко С. В. Формування художньо-естетичної компетентності викладачів за творчим доробком Ліни Костенко. *Мультимодусні засади післядипломної освіти для сталого розвитку* : колективна монографія. Київ : Вид-во НДУ імені М. П. Драгоманова, 2017. С. 309–356.

13. Томашевський В. В. Теоретичні і методичні засади формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Кривий Ріг, 2020. 362 с.

14. Філософія освіти : навч. посіб. 2-ге видання / за наук. ред. академіка В. П. Андрушенка [та ін.]. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 348 с.

15. Чихурський А. С. Естетизація навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи-інтернату (кінець ХХ – початок ХХІ століття) : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Луцьк, 2016. 265 с.

References

1. Butenko, V. H. (2005), "The system of artistic and aesthetic education and the ways of its modernization", *Pedagogical Sciences: Theory and Practice*, No. 2, pp. 18–23.

2. Vasianovych, H. P. (2021), *Pedagogical aesthetics* : manual, Norma, Lviv.

3. *Dominant aspects of the education of the elite of the Ukrainian nation* : collective monograph (2021), edited by: H. F. Ponomarova,

A. A. Kharkivska, L. O. Petrychenko, O. O. Babakina, Ya. V. Pavlov, Ye. O. Harbar, O. M. Stavyskyi, V. I. Miroshnichenko ; Municipal Institution "Kharkiv Humanitarian and Pedagogical Academy" of Kharkiv Regional Council; National Academy of the National Guard of Ukraine; Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine, FOP Panov A. M., Kharkiv.

4. Aesthetics (2005), M. P. Kolesnikov, O V. Kolesnikova, V. O. Lozovoi ta in., Yurinkom Inter, KYIV.

5. Ziaziun, I. A. (2013), "Aesthetics and ethics of pedagogical action", *Modern educational institutions – 2013 : International Exhibition* (Kyiv, February 28 – March 2, 2013), Kyiv, pp. 26–27.

6. Ziaziun, I. A. (1997), "Socio-cultural design of aesthetic experience", *Aesthetic experience of a teacher*, Kherson.

7. Kremen, V. H. (2014), "Man as a subject of creative activity: an innovative aspect", *Education and development of an individual*, No. 9–10, pp. 6–10.

8. *Personality in the vortex of the planetary world : monohrafiia* (2019), edited by V. P. Bekh ; editors: V. P. Bekh (Chairman), Y. V. Bekh (Deputy Chairman) [and others], Book 1, Interservice, Kyiv.

9. Otych, O. (2003), "Art Education as a Component of the System of Continuing Professional Education", *Vocational Education: Pedagogy and Psychology*, edited by I. Zyazyun, N. Nychkalo, T. Levyskyi, Kyiv.

10. Recommendation 2006/962/EC of the European Parliament and of the Council on core competences for lifelong learning of December 18, 2006, available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_975 (accessed 01.09.2024).

11. Semenova, A. V. (2016), *The value dimension of the experience of subjects of pedagogical action : monohrafiia*, M. O. Bondarenko, Odesa.

12. Tolochko, S. V. (2017), "Formation of Artistic and Aesthetic Competence of Teachers Based on the Works of Lina Kostenko", *Multimodal principles of postgraduate education for sustainable development : a collective monograph*, Drahomanov National Pedagogical University, Kyiv, pp. 309–356.

13. Tomashevskiy, V. V. (2020), *Theoretical and methodological foundations for the formation of aesthetic culture of future designers in higher education institutions* : Author's thesis: 13.00.04, Kryvyi Rih.

14. *Philosophy of education : navch. posib* (2021), Drahomanov National Pedagogical University, Kyiv, 2-he vydannia.

15. Chykhurskyi, A. S. (2016), *Aestheticization of the Educational Process of a General Education Boarding School (late twentieth – early twenty-first century)* : Author's thesis: 13.00.01, Lutsk.